

VERKSAMHETSPLAN 2025

Innehållsförteckning

Vattenvårdsförbundets syfte och nytta	4
Verksamhet 2025	5
Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna	6
Årsstämma och övriga förbundsmöten.....	6
Mälarseminariet	6
Mälarinarium	6
Våra nätverk	6
Medlemsnätverk baserat på uppgift/roll i vattenarbetet.....	6
Ämnesspecifika nätverk.....	7
Medlemsvärning	7
Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren och utveckla den	8
Pågående miljöövervakning enligt fastställt program.....	8
Forskningssamarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och MVVF	8
Övrig miljöövervakning enligt program.....	9
Utveckling av miljöövervaknings- programmet	9
Utformning av program för övervakning av miljögifter i Mälaren	9
Utveckling av miljöövervakningen i samarbete med SLU.....	10
Nya metoder för miljöövervakning	10
Gemensamma delprogrammet för nationell miljöövervakning i Stora sjöarna	10
CyanoAlert, fjärranalys för övervakning av algblomning	11
Seatrack Web.....	11
Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster.....	13
LIFE IP Rich Waters avslutas	13
Stöd och åtgärder utifrån miljöproblem	13
Övergödning	13
Konnektivitet.....	14
Miljögifter.....	14
Invasiva arter	15
Klimatförändringar	16
Stöd till genomförande av åtgärderna i vattendirektivet.....	17
Vattenplanering	17
Tillsyn	18
Fysisk planering	18
LAVA – lokal administration av vattenvårdsåtgärder.....	18
Projektutveckling och finansiering	19
90-konto och insamling	19
Stötta utveckling av projekt med extern finansiering	19
Fokusområden för större ansökningar	20
Ansökningar under utvärdering.....	20

Stöd till olika medlemsgrupperingar	21
Kommuner.....	21
Dricksvattenproducenter.....	21
Vattenorganisationer	21
Fiskeorganisationer	22
Utbildningar och seminarier.....	23
Information till politiker.....	23
Utbildning för kommunanställda	23
Fältbesök.....	24
Sprida resultat och utbyta erfarenheter	24
Webbinarier i aktuella frågor	24
Sprida resultat från LIFE IP Rich Waters.....	24
Presentationsmaterial om Mälaren och miljön.....	24
Kunskapsbank med goda exempel.....	24
Dagvatten	24
Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter.....	25
Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans	26
Riskanalys av Mälaren	26
Kommunicera Mälarens värde och nytta	27
Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren	28
Redovisa miljöövervakning till nytta för medlemmarnas verksamhet.....	28
Hemsidan.....	29
Sociala medier; Facebook och LinkedIn.....	29
Nyhetsbrev.....	29
Pressmeddelanden	30
Rapportserie och tillgängliggörande av gamla rapporter	30
Kalendarium 2025.....	31
Budget 2025	32

Vattenvårdsförbundets syfte och nytta

Mälarens vattenvårdsförbund är en allmännyttig ideell förening. Dess syfte är att bidra till underlag för samhällsplanering och annan verksamhet av betydelse för vattenförhållandena i Mälaren för att öka möjligheterna att följa upp miljömål och initiera miljöförbättrande åtgärder.

Genom samverkan främjar förbundet vattenvårdande insatser i Mälaren och dess avrinningsområde. I större delen av Mälaren är **övergödningen** fortfarande ett problem. **Miljögifter**, både kända och okända utgör också ett ständigt hot för Mälarens vattenkvalitet och allt levande i sjön. Många fiskar och andra vattenlevande djur är beroende av att kunna vandra upp och ner i tillrinnande vattendrag, bland annat för sin fortplantning, vilket inte alltid går på grund av **vandringshinder** på många platser i avrinningsområdet. Ett annat hot på frammarsch är **invasiva arter**, främst nu sjögull i västra Mälaren.

Mälaren står nu inför flera stora utmaningar: en **stark befolkningstillväxt** och en planerat **ökad livsmedelsproduktion i närområdet** samt påverkan från **pågående klimatförändring**. Allt detta innebär ökat tryck på Mälaren, dess **biologiska mångfald** och vattenkvalitet, som är en strategiskt viktig fråga i regionen. Inte minst som Mälaren idag är **dricksvattentäkt** för 2,3 miljoner invånare och där behovet av dricksvattenuttag antagligen kommer att fördubblas inom en inte alltför avlägsen framtid. För dricksvattenproduktionen är just nu miljögiftet PFAS en stor utmaning, men här spelar även frågor som **ökad brunifiering** och **grumling**, samt risk för **smittspridning** roll.

Mälarens vattenvårdsförbund vill med sitt arbete bidra till att bevara och förbättra Mälarens vattenkvalitet och spelar en viktig roll för lyfta frågorna om Mälarens tillstånd och samordna och driva på arbetet med åtgärder där det behövs.

Verksamhet 2025

I enlighet med vattenvårdsförbundets stadgar antagna 2017 ska förbundets verksamhet omfatta att;

- Bedriva miljöövervakning och ta fram underlag om tillstånd i vattenmiljön
- Redovisa miljöövervakningen till nytta för medlemmarnas verksamhet
- Bedriva arbete för samråd, information och resursutnyttjande
- Samverka med andra vattenorganisationer för att samordna utrednings- och åtgärdsfrågor
- Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren

Med utgångspunkt i stadgarna har vi arbetat fram en vision för Mälarens vattenvårdsförbunds verksamhet 2022–2027 som antogs 2021 och som sammanfattas i sex nedanstående punkter:

- Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna
- Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren samt utveckla den
- Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster till 2027
- Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter
- Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans
- Kommuniera Mälarens värde och nytta för att medvetandegöra oss alla

Utifrån dessa syften har följande verksamhetsplan tagits fram för 2025 som beskriver vilka uppgifter Mälarens vattenvårdsförbund (MVVF) kommer att arbeta med under året. För den löpande verksamhet som pågår årligen, se dokumentet ”Organisation & arbetssätt”.

Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna

Årsstämma och övriga förbundsmöten

Torsdagen den 15 maj genomförs årsstämma dit samtliga medlemmar i Mälarens vattenvårdsförbund inbjuds att delta.

För beskrivning av övriga förbundsmöten under året som styrelsemöten, arbetsgruppsmöten m.m., se ”Organisation och arbetssätt”.

Mälarseminariet

I november kommer Mälarens vattenvårdsförbund i samarbete med SLU att arrangera Mälarseminariet 2025 i två dagar om pågående forskning och resultat från Mälaren. Seminariet omfattar både miljöövervakning och åtgärder inom aktuella områden.

Mälarinarium

Tre gånger om året (februari, juni och september) inbjuds medlemmarna i Mälarens vattenvårdsförbund att delta i webinarium som SLU håller via Skype, för uppdatering av pågående forskning och andra projekt på SLU som anknyter till Mälaren. För inbjudan till webinarium, mejla Mälarens vattenvårdsförbunds kansli, eller se kalendariet på vår hemsida www.malaren.se.

Våra nätverk

Våra medlemmar har stor kompetens i sina organisationer. MVVF driver nätverk för olika områden där medlemmarnas kompetens tas tillvara och samordnas för att arbeta gemensamt med aktuella frågor för bättre kvalitet och kostnadseffektivitet. De ämnesspecifika nätverken är behovsstyrd och kan upphöra då en fråga är löst. Dessa nätverk drivs under 2025:

Medlemsnätverk baserat på uppgift/roll i vattenarbetet

- Nätverk för vattenpolitiker på kommuner
- Nätverk för vattenstrategier på kommuner
- Nätverk för dricksvattenproducenter kring Mälaren
- Nätverk för åtgärdssamordnare

Ämnesspecifika nätverk

- Nätverk för frågor kring konnektivitet/fria vandringsvägar
- Nätverk för kartläggning och åtgärder mot PFAS/PFOS
- Nätverk för minskad spridning av giftiga båtbottnfärger (TBT)
- Nätverk för bekämpning av sjögull

För närmare beskrivning av nätverkens syfte och inriktning, se www.malaren.se

Medlemsvärvning

Det finns flera organisationer, företag och föreningar runt Mälaren som förbundet gärna skulle se som medlemmar. Vi fortsätter att söka kontakt med olika organisationer som kan vara aktuella för att bli medlemmar i förbundet och visar nyttan med ett medlemskap i MVVF. Under 2025 kommer vi att göra en extra insats för att värva nya medlemmar främst bland företag, då vi tror att det skulle kunna bidra till att förbättra vår verksamhet.

Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren och utveckla den

Pågående miljöövervakning enligt fastställt program

Forskningsamarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och MVVF

Provtagning i Mälaren Foto: Johan Hammar/LIFE IP Rich Waters

SLU genomför den ordinarie Mälärövervakningen av

- fysikalisk-kemiska parametrar
- växtplankton
- djurplankton
- bottenfauna
- fisk

Överenskommelsen mellan SLU och MVVF om forskningsamarbete om Mälärövervakningen har förlängts med ytterligare sex år, från 1 maj 2025 till 30 april 2031.

Övrig miljöövervakning enligt program

Skер enligt fastställd plan och omfattar inventering av makrofyter (5-6 lokaler/år) och glaciala relikter (3 lokaler varje år), och sjöfågel vartannat år (jämnå årtal).

Utveckling av miljöövervakningsprogrammet

Utformning av program för övervakning av miljögifter i Mälaren

Vi saknar ett program för övervakning av miljögifter i Mälaren. Under 2022 påbörjades ett arbete tillsammans med representanter från några intresserade medlemmar inom förbundet, främst kommuner, länsstyrelser och vattenverk, för att ta fram ett förslag till program. I detta ingår att bestämma vilka ämnen som behöver övervakas i våra 32 olika vattenförekomster, samt hur de eventuellt kan grupperas och hur vi kan samverka inom förbundet kring övervakningen av miljögifter. Upplägget utgår från den översyn av miljögiftsövervakningen i de stora sjöarna som Naturhistoriska riksmuseet gjorde under 2020-2021. Under 2024 genomfördes en omfattande screening av miljögifter i ytvatten i Mälaren, som tillsammans med tidigare screening av miljögifter i Mälarens sediment (2017) och fisk (2021) utgör ett bra underlag. Därmed kan vi gå vidare under 2025 med att ta fram ett förslag till övervakningsprogram för miljögifter i Mälaren. Vi saknar i dagsläget finansiering för ett löpande övervakningsprogram för miljögifter. När förslaget till övervakningsprogram för miljögifter i Mälaren är klart, kommer vi att arbeta vidare med finansieringen.

Provtagning i Mälaren. Foto: Johan Hammar/LIFE IP Rich Waters.

Utveckling av miljöövervakningen i samarbete med SLU

Förutom den ordinarie provtagningen, utvecklar vi tillsammans med SLU miljöövervakningen. De frågor som vi avser att arbeta med tillsammans under 2025 är:

- Utveckla metoder och arbetssätt för uppföljning av vatten-vårdsåtgärder med fokus på åtgärder för minskad övergödning.
- Samarbete med examensarbetare.
- Samarbete kring sjögullsbekämpningen.
- Samverkan kring miljöövervakning i tillrinnande vattendrag till Mälaren och utveckling av denna
- Undersöka möjligheten till uppföljning av strukturskalkningen runt Mälaren, och dess påverkan på Mälarens vattenkvalitet.

Nya metoder för miljöövervakning

Gemensamma delprogrammet för nationell miljöövervakning i Stora sjöarna

Mälärövervakningen är en del i den nationella miljöövervakningen i sötvatten och ingår i delprogrammet ”Stora sjöarna” tillsammans med Väneren och Vättern. Vi arbetar fortsatt tillsammans med Väneren och Vättern för att utveckla miljöövervakningen i de stora sjöarna.

UTVECKLING AV INDIKATORER FÖR STATUSKLASSNING AV YT-VATTEN MED HJÄLP AV FJÄRRANALYS

Under 2023-2024 har vi genomfört ett projekt i samverkan med Väneren och Vättern tillsammans med Brockman-Geomatics, SLU och Rymdstyrelsen för utveckling av fjärranalys (satelliter) för statusklassning av övergödning samt även uppföljning av fiskbestånden. Under 2025 arbetar vi vidare med resultaten för att se hur vi kan omsätta dem i praktiken.

EFFEKTBASERADE VATTENANALYSER

Med den effektbaserade analysen kan man även utvärdera vattnets kvalitet utifrån olika typer av toxicitet, utan att behöva analysera enskilda ämnen. Detta är en ny metod för övervakning, som kan ge svar på viktiga frågor, utan att behöva känna till vilka substanser som finns i vattnet. Under 2023-2024 genomfördes en effektbaserad analys av ytvattnet på några platser i Mälaren i samarbete med Vänerns och Vätterns vattenvårdsförbund och företaget BioCell Analytica. Slutrapport publiceras 2025. Utifrån resultaten kommer vi ta ställning till hur vi går vidare med denna typ av övervakning.

CyanoAlert, fjärranalys för övervakning av algblomning

Under 2025 fortsätter vi vårt samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm, Södermanland och Östergötland kring tjänsten CyanoAlert för daglig uppdatering av risk för algblomning på olika platser i Mälaren. Informationen kan allmänheten ta del av via en gratis app. I tjänsten ingår också en årlig sammanställning av data från vattenförekomsterna som en del av miljöövervakningen. Vi fortsätter att delta i utvecklingen av tjänsten och följer hur resultatet från vårt utvecklingsprojekt kring indikatorer för statusklassning kan sammanfogas med CyanoAlert, för en förhoppningsvis mer rättvisande statusklassning av övergödning. Samarbetet med länsstyrelserna innebär att våra kostnader för tjänsten minskar, och att tillgången på data breddas till att även omfatta fler sjöar än Mälaren.

Algblomning i Mälaren, bild från Gäddeholm utanför Västerås. Foto. Daniel Anundi

Seatrack Web

Seatrack Web (STW) är ett webbaserat verktyg som används för att beskriva hur strömmar, vindar och isläggning ändras timme för timme och hur föroreningar, exempelvis olja, kommer att förändras och driva. På så sätt kan saneringsinsatser planeras och underlättas både ute på öppet vatten och längs den strandsträcka som riskerar att drabbas. STW sattes upp

i Mälaren inom ett projekt finansierat av Kustbevakningen i samarbete med SMHI. För fortsatt drift behöver detta samfinansieras av intressenter runt Mälaren, främst kommunerna och dricksvattenverken, och här fungerar Mälarens vattenvårdsförbund som samordnare.

Illustration från Kustbevakningen, projekt Effektivare råvattenskydd

Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster

LIFE IP Rich Waters avslutas

Vattenvårdsförbundet har sedan 2017 deltagit i projektet LIFE IP Rich Waters. Projektet avslutades för deltagande partners i december 2024. Projektledningen arbetar dock vidare med avslutning, vilket bland annat innebär att se till att resultat förvaltas och värdefulla samarbeten lever vidare. MVVF:s kansli deltar i det arbetet under våren. I juni 2025 kommer även projektledningen att avslutas och projektet stängs helt.

[Fotoutställningen och lekmanrapporten Krafttag för bättre vatten sammanfattar projektets arbete för bättre vatten \(richwaters.se\)](#) Foto: Johan Hammar/LIFE IP Rich Waters.

Stöd och åtgärder utifrån miljöproblem

Övergödning

ÅTGÄRDER MOT ÖVERGÖDNING

Arbetet med åtgärder mot övergödning fortsätter. Det drivs delvis med bidrag från LOVA. Mer om projektet finns att läsa på [Åtgärdssamordning | Mälarens vattenvårdsförbund \(malaren.se\)](#)

Under 2025 fortsätter vi att stödja åtgärdssamordnarna för övriga tillrinande vattendrag till Mälaren, hjälper till att söka projekt pengar för åtgärdssamordnare i de vattendrag som saknar samt fortsätter att bygga

upp vårt nätverk för åtgärdssamordnare runt Mälaren, där fler har tillkommit under 2024.

DELTAGANDE I REFERENSGRUPP FÖR NATURVÅRDSVERKET'S REGERINGSUPPDRAG OM REGELÖVERSYN FÖR ÅTERVÄTNING

En av våra åtgärdssamordnare deltar i en referensgrupp för Naturvårdsverket i deras arbete med regelöversyn för återvätning enligt regeringsuppdrag. Naturvårdsverket ska utreda om det finns behov av att ändra reglerna för att ompröva och återkalla tillstånd till markavvattning i. Syftet ska vara att underlätta för klimat- och miljöåtgärder i form av återvätning där det inte finns andra motstående intressen såsom produktiv jordbruks- eller skogsbruksmark. Utredningen ska bli färdig och redovisas 2025.

Konnektivitet

VANDRINGSHINDER INOM MÄLARENS AVRINNINGSOMRÅDE

Under 2025 kommer vi att arbeta vidare inom nätverket för frågor som gäller konnektivitet, för att planera för kommande projekt/åtgärder för fria vandringsvägar för fisk runt Mälaren. LIFE IP Rich Waters har drivit ett arbete med dessa frågor där MVVF deltagit aktivt. I och med att Rich Waters avslutas under 2025, kommer vi att ta över nätverket i egen regi.

Återställt vattendrag utan vandringshinder i Sala.

Miljögifter

NÄTVERK FÖR KARTLÄGGNING OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA PFAS

Vårt nätverk för gemensamt arbete med PFAS runt Mälaren utökas hela tiden. Genom nätverket deltar vi i flera projekt just nu för att kartlägga såväl utsläpp som att arbeta med nya metoder för att nå framgång i att

begränsa PFAS i Mälaren. Nätverket startades upp som en del av LIFE IP Rich Waters, men kommer att drivas vidare på samma sätt under 2025 och avslutas inte när projektet slutar.

INTERREG PFAS

Förbundet deltar i en ansökan om finansiering till Interreg Central Baltic Programme för projektet BalticPFASResolve. Om projektet finansieras kommer förbundets kansli att lägga arbetstid på att utveckla en handbok för kommuner samt att bidra med finansiering till några kommuner för PFAS-provtagning. Ett kortare förslag till projekt lämnades in i april 2024 och gick vidare till fas 2. I oktober 2024 lämnades en fullständig ansökan in och besked om finansiering väntas i februari 2025. Deltagare i projektet är aktörer från Sverige, Finland, Estland och Lettland. Total budget för projektet är 3 614 153 Euro, och vår andel är 107 814 Euro. EU bidrar med 80% av kostnaderna. Ansökan har drivits av Länsstyrelsen Stockholm inom projektet LIFE IP Rich Waters.

PFAS-PROJEKT INOM WATERWISE SOCIETY OCH NORCONSULT

Vi deltar även inom ytterligare ett par projekt kopplat till PFAS:

- Via Norrvatten/WaterWise Society, ett projekt med fokus på kartläggning av helhetsbilden av föroreningsproblematiken.
- Via Norconsult, där vi kommer att delta i framtagandet av en handbok och att utveckla en metodik för bättre samverkan och åtgärder för att minska PFAS-spridning, med Östra Mälaren som fallstudie.

Båda dessa projekt kommer att pågå under första halvåret 2025.

MINSKA UTSLÄPP AV GIFTIGA BÅTBOTTENFÄRGER/TBT I MÄLAREN

Under 2025 fortsätter arbetet inom nätverket om båtbottnfärger runt Mälaren, med möten för erfarenhetsutbyte om tillsyn och sanering. Både kommuner och båtförbund ingår och nätverket kan komma att breddas under 2025. Arbetet drivs i samverkan med Stockholms stad.

Invasiva arter

BEKÄMPNING AV SJÖGULL I MÄLAREN

Under 2025 fortsätter bekämpningen av sjögull i Mälaren i samarbete mellan berörda länsstyrelser och kommuner runt Mälaren. Bestånden har försvagats ordentligt av den sjukdom, som drabbade sjögull i Mälaren 2023, men de har inte försvunnit helt. Tillsammans med forskare på SLU följer vi utvecklingen efter sjukdomsutbrottet.

Vi inväntar fortfarande regeringens beslut om den nationella listan enligt EU-förordningen om invasiva arter. Om sjögull klassas som invasiv art i Sverige enligt nationella listan, kommer vi ha mycket större möjlighet att söka LIFE-medel för att bekämpa den. Förhoppningen är då att vi kan skicka in en ansökan till EU för att få medel att bekämpa. Under tiden fortsätter vi att bekämpa i ungefär samma nivå som de senaste åren, nu med hjälp av LONA-medel fram till 2027.

Bilder på invasiv sjögull. Läs mer om sjögull på malaren.se/sjogull

INVASIVA KRÄFTDJUR I MÄLAREN

De senaste åren har ett par invasiva kräftdjur upptäckts i Östra Mälaren, bland annat i samband med vår inventering av glaciala kräftdjur. Länsstyrelsen i Stockholms län har gjort extra insatser för att inventera kräftdjur. Vi följer utvecklingen noga.

INFORMATION OM INVASIVA ARTER I STORA SJÖARNA

Vi genomför gemensamma informationskampanjer tillsammans med Väneren och Vättern om invasiva arter. Bland annat kommer vi sprida vår uppdaterade broschyr om invasiva arter i stora sjöarna. Vi informerar bland annat om vad man ska göra för att motverka spridning av invasiva arter till våra sjöar, och sprider på många sätt information om sjögullsbekämpning i Mälaren.

Klimatförändringar

Det finns många beröringspunkter mellan klimatanpassningsåtgärder och vattenvårdsåtgärder. Under 2024 höll vi en Klimatkonferens med fokus på Mälaren i ett förändrat klimat. Med bas i resultat från Klimatkonferensen kommer vi att arbeta vidare med medlemmarna och målet är att hålla en konferens med fokus på åtgärder hösten 2025.

Stöd till genomförande av åtgärderna i vattendirektivet

Vattenplanering

VATTENPLANERING I KOMMUNERNA

Åtgärd 1 i åtgärdsprogrammet innebär att kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Åtgärden bör också innehålla en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens avrinningsområden.

Under 2024 har förbundet arbetat inom LIFE IP Rich Waters med att tillgängliggöra *Handbok för strategisk kommunal vattenplanering* som utvecklats inom projektet. Förbundet har stöttat Håbo kommun med att komma igång med arbetet med sitt Vattenprogram. I oktober hölls en digital kick-off med fokus på vattenplanering ihop med Håbo kommun och med stöttning av Enköpings kommun. Under nätverksdagen för kommunalt vattenarbete i mars 2025 kommer vattenplanering vara ett övergripande tema.

Under 2025 kommer förbundet även att stötta kommunerna i arbetet med att utveckla bättre förutsättningar för arbetet med dagvatten. I januari startas en arbetsgrupp med fokus bättre dagvattenutredningar.

Vattenplaneringens många lager. Illustration: Studio Flygar

VATTENPLAN KOLBÄCKSÅN – HALLSTAHAMMAR

Hösten 2020 väcktes idén att starta upp ett arbete med vattenplanering som omfattar hela Kolbäcksån, som har problem både med övergödning, miljögifter och konnektivitet/vandringshinder. Under 2022 har en

grupp formats med representanter från kommunerna, LIFE IP Rich Waters och MVVF. Vi har samordnat arbetet och genomfört kartläggning. Under 2023 stöttade MVVF kommunerna med en ansökan om medel för en åtgärdssamordnare. Projektet beviljades stöd och en åtgärdssamordnare baserad i Hallstahammar anställdes i september 2023. I oktober 2023 anordnades ett digitalt informationsmöte för kommunerna runt Kolbäcksån och under våren 2024 har MVVF i samarbete med kommunerna att följt upp detta med ett fältbesök till vattenparken i Smedjebacken, samt hjälpt till att bredda nätverket för gemensamt arbete kring vattenkvaliteten i Kolbäcksån. Arbetet fortsätter under 2025 med målet att lämna över samordningen av nätverket till åtgärdssamordnaren på Hallstahammars kommun. Under året kommer ett digitalt möte och ett fältbesök att genomföras.

Tillsyn

Våra medlemmar har lyft att kedjan från vägledande myndigheter till kommuner måste hänga ihop bättre när det gäller tillsyn, att de har behov av kompetenshöjande aktiviteter med goda exempel samt att det finns behov av ett nätverk för tjänstemän som arbetar med tillsyn.

I samarbete med Vattenmyndigheten för Norra Östersjön arbetar vi för att lägga upp ett förslag kring hur vi kan arbeta tillsammans för att stärka arbetet med tillsyn som utgår från miljökvalitetsnormerna för vatten samt tillsyn över vattenskyddsområden, allt enligt vattenförvaltningens åtgärdsprogram.

Fysisk planering

Det finns ett behov av att samverka regionalt kring fysisk planering. Vi kommer att ta kontakt med kommunerna, regionerna och länsstyrelserna för att se vilka respektive behov som finns av att ta ett helhetsgrepp över fysisk planering kring Mälaren.

LAVA – lokal administration av vatten- vårdsåtgärder

Inom ramen för LIFE IP Rich Waters projektutveckling, har arbetat vi i ett samverkansprojekt med Vattenmyndigheten och Sagåns vattenråd kring ett nytt arbetssätt för lokalt förankrade åtgärdsförslag.

Idén växte fram inom samarbetet mellan Mälarens vattenvårdsförbund och Sagåns vattenråd. Här väcktes tanken om ett nytt arbetssätt för att ta fram åtgärdsprogram för vattenförvaltningen. Arbetet handlar om en bättre förankring av vattenförvaltningens åtgärdsprogram i jordbruksdominerade vattenförekomster som anses vara kraftigt modifierade. Lokala organisationer med förankring i jordbrukarkretsar identifierar åtgärder för bättre vattenkvalitet, som är utan målkonflikter med livsmedelsproduktionen. Målsättningen är att när arbetet är slutfört kan

Vattenmyndigheten fastställa den lokalt framtagna planen som åtgärdsprogram för vattenförekomsten.

Metoden för arbetet och identifierandet av åtgärderna i lokala vattenvårdsplaner/program utformas i samarbete mellan markägare, vattenråd, åtgärdssamordnare, kommuner och Vattenmyndigheten.

Åtgärderna som identifieras lokalt och fastställs i det lokala åtgärdsprogrammet rör framför allt hydromorfologi (fysiska förändringar) och övergödning,

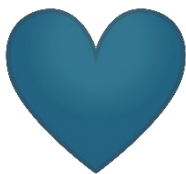
2024 redovisades projektet inom LIFE IP Rich Waters, men arbetet kommer att fortsätta under 2025 med att vidareutveckla modellen tillsammans med Vattenmyndigheten och kommunicera den.

Projektutveckling och finansiering

90-konto och insamling

Det finns stora behov av finansiering av vattenvårdsåtgärder i Mälardalen. Statlig finansiering finns men räcker inte och är inte förutsägbar. Trenden är att den statliga finansieringen till miljöåtgärder minskar. Det är också fler som vill arbeta med vattenvård vilket ger större konkurrens om de statliga medlen. Finansieringen kräver också relativt lång planeringstid och startsträcka, vilket inte passar exempelvis markägare som vill se snabbt resultat.

Därför tog styrelsen för MVVF beslut under 2023 om att undersöka möjligheten om att öppna ett konto för insamling och under 2024 har vi skickat in en ansökan till Svensk insamlingskontroll för att öppna ett 90-konto. Under 2025 hoppas vi på att få ett positivt besked och kommer då arbeta med olika typer av kampanjer kopplade till vårt arbete med olika vattenvårdsåtgärder.

Ett blått hjärta som symbol för vår kommande insamlingskampanj. Vårt budskap är att även företag och organisationer kan bidra. Vi hoppas många företag vill inkludera arbete för bättre vatten i sin hållbarhetsprofil.

Stötta utveckling av projekt med extern finansiering

Under 2025 fortsätter vi arbetet med att sprida information om utlysningar från olika finansiärer och program med fokus på våra medlemmar. Vi har spelat in flera tidigare utbildningstillfällen och dessa finns på vår hemsida, och uppdateras vid behov med nya utbildningar/seminarier om specifika utlysningar. På hemsidan finns ett årshjul med externa finansieringsprogram och de deadlines som finns för respektive program.

Årshjulet uppdateras efter årsskiftet. Det är också en del av syftet med de medlemsnätverk vi driver, att arbeta med utveckling av nya projekt och gemensamma ansökningar. Vi har under åren med projektet LIFE IP Rich Waters byggt in projektutveckling som en del vår verksamhet. Med anledning av det kommer vi att avsluta det specifika nätverket för projektutveckling, i samband med att LIFE IP Rich Waters avslutas.

Fokusområden för större ansökningar

De här områdena önskar våra medlemmar att vi arbetar särskilt med:

- Uppströmsarbete för att minska PFAS och andra miljögifter
- Åtgärder för att minska övergödning
- Fria vandringsvägar i Mälarens tillrinningsområde
- Vattenplanering
- Klimatförändringens effekter på Mälaren och i dess avrinningsområde
- Kommunikation har även identifierats som ett viktigt område av både styrelse och medlemmar att arbeta med.

Under 2024 har vi ansökt och förberett ansökningar inom flera av dessa områden, och vi fortsätter det arbetet under 2025.

Ansökningar under utvärdering

PFAS

Samverkan och åtgärdsplan för hållbar hantering av PFAS-föroreningar i Sveriges vattenresurser. Finansiar: Water Wise Societies. 500 000 SEK. Huvudsökande IVL Svenska Miljöinstitutet. Ansökan: 4 september. Beviljat september 2024.

Baltic PFASResolve. Finansiar: Interreg. Totalt 3 614 153 EUR. MVVF: 102 800 EUR. Huvudsökande: Länsstyrelsen Stockholm. Ansökan 31 oktober. Besked februari 2025.

PFAS-handbok för VA-organisationer och metodik för bättre samverkan. Finansiar Svenskt vatten. Utförare: Norconsult och RISE. Start 2025. MVVF deltar i referensgruppen.

VATTENPLANERING

Samskapandeprocess kring hållbara policys och regelverk för en samhällsnyttig vattenförvaltning. Finansiar Water Wise Societies. Ansökan 18 november. Besked december 2024.

KOMMUNIKATION

Från Data till dialog. Finansiar: Formas. Totalt: 2 345 000 SEK. Huvudsökande Länsstyrelsen i Västmanlands län. Ansökan 23 oktober. Besked mars 2025.

Stöd till olika medlemsgrupperingar

Kommuner

Förbundet har 27 kommuner som medlemmar och eftersom kommunerna har ett stort ansvar i åtgärdsprogrammet för vatten är det viktigt att stötta kommunerna. Detta gör förbundet främst genom de nätverk vi håller för specifika utmaningar samt för vattenstrategier och politiker. Vi arbetar även aktivt med att nå ut med information om vår verksamhet till medlemskommunerna, via hemsida, nyhetsbrev och sociala medier, så att fler får möjlighet att engagera sig och ta del av vårt arbete.

Dricksvattenproducenter

Mycket av vårt arbete är centralt för dricksvattenproducenterna. Vi strävar efter att samverka med samtliga dricksvattenproducenter kring Mälaren i relevanta frågor, samt bygga nätverk med dem. I och med revidering av Dricksvattendirektivet ställs större krav på riskbedömning och riskhantering som även omfattar tillrinningsområdet och inte bara produktion och distribution. Detta innebär ökat fokus på hela Mälaren som vattentäkt och kan innebära ökade krav på verksamhetsutövare kring och på Mälaren att vidta åtgärder för att minska riskerna för att förutsättningarna för dricksvattenförsörjning försämras. Mälarens vattenvårdsförbund kan utgöra ett viktigt forum i arbetet med implementeringen av det reviderade Dricksvattendirektivet.

Vattenorganisationer

Vattenvårdsförbundet har som målsättning att ingå i samtliga övriga vattenvårdsförbund och vattenråd i Mälarens avrinningsområde. Under 2025 planerar vi att fortsätta utveckla samarbete med övriga

vattenvårdsförbund och vattenråd för tillrinnande vattendrag till Mälaren, genom åtgärdssamordningen i vårt pilotområde för LEVA och skapandet av ett nätverk för samtliga åtgärdssamordnare runt Mälaren. Vi stödjer vattenorganisationerna både med hjälp att söka finansiering och praktiska råd kring åtgärder, såväl som att vi erbjuder plats på vår hemsida och hjälp med ekonomiadministration från MVVF.

**Lokalt engagemang
för vatten**

Via åtgärdssamordningen inom LEVA utvecklas samarbetet med andra vattenorganisationer.

Sagån (LEVA) och projektutveckling: 2025 är det sista året med åtgärdssamordning med Sagån i fokus för projektutveckling. Under året kommer vi att växla över till ett breddat arbete där hela Mälarens avrinningsområde ges lika tyngd.

UPPSTART AV VATTENRÅD FÖR MÄLAREN

Erfarenheterna från LEVA åtgärdssamordningen inom pilotprojektet Sagån/Mälaren, har bland annat lett till att vi sett behovet av ett vattenråd för hela Mälarens avrinningsområde. Det finns många platser där det idag är svårt att arbeta lokalt med åtgärder på grund av att det saknas vattenråd, att vattenråden inte har kraft/stabilitet nog att själva arbeta med åtgärder. Det finns också områden där vattenråd aldrig kommer att bildas på grund av att vattendragen är för små, som till exempel de många små Mälarnära vattendragen. För att kunna arbeta även med dessa, och även enklare samla oss kring större ansökningar runt hela Mälaren, planerar vi att under 2025 initiera uppstarten av ett vattenråd för Mälardalen.

Fiskeorganisationer

Mälarens vattenvårdsförbund är medlem i det nybildade fiskerådet för Mälaren-Hjälmaren. Mälarens vattenvårdsförbunds ordförande har utsetts som ordförande i fiskerådet.

Utbildningar och seminarier

Information till politiker

UTBILDNINGEN "KOMMUNERNAS ROLL I VATTENFÖRVALTNINGEN"

Vi fortsätter att åka till kommunerna på förfrågan och hålla vår utbildning "Kommunernas roll i vattenförvaltningen" som utgår från kommunernas åtgärder i åtgärdsprogrammet.

Utbildningen finns även inspelad och går att se via MVVF:s kanal på youtube.

FRÅGELISTA TILL FÖRVALTNINGAR OM VATTEN

Det finns ett önskemål från våra vattenpolitiker på kommunerna att utveckla en lista med frågor att ställa till förvaltningarna i syfte att nå framgång i vattenrelaterade frågor. Detta kommer bli ett tema för nätverksdagen i mars 2025.

VATTENNYHETER

Politikerna har även önskat att få korta sammanfattningar med vattennyheter vid återkommande tillfällen. Vi kommer att ha en "nyhetssändning" ungefär en gång per månad då vi går igenom aktuella nyheter om vatten som kan vara av intresse för kommunpolitiker. Nyhetssändningen kommer att vara cirka 20 minuter lång och ligga i anslutning till lunchen.

Nyhetssändningarna med målgrupp politiker går att hitta på förbundets webbplats och Youtube kanal.

Utbildning för kommunanställda

Under 2024 hölls en "grundutbildning" för nyanställda vattenstrateger och motsvarande på kommunerna. Grundutbildningen är tänkt att återkomma varje år, för att hjälpa de som kommit nya i sin roll både med sakkunskap, men också för att de ska komma i kontakt med våra nätverk. I anslutning till grundutbildningen planerar vi att avsätta tid då vi samlar alla tjänstemän, även mer erfarna, för vidareutbildning och nätverkande. Nästa utbildningsdag ska äga rum i slutet av augusti 2025.

Fältbesök

Vi ordnar en dag 2025 med fältbesök till intressanta åtgärder som riktar sig främst till vattenpolitiker och kommuntjänstemän, men öppet för alla medlemmar att delta.

Sprida resultat och utbyta erfarenheter

Webbinarier i aktuella frågor

Under året anordnas kortare webinarier i aktuella frågor. Dessa annonseras på hemsidan, i sociala medier och i vårt nyhetsbrev. Vi håller cirka 4 st om året, 2 på våren samt 2 på hösten.

Sprida resultat från LIFE IP Rich Waters

LIFE IP Rich Waters avslutades 2024, men projektledningen arbetar vidare ytterligare ett halvår med att avsluta projektet och se till att resultaten lever vidare. Mälarens vattenvårdsförbund deltar i det arbetet, vilket bland annat innebär att vi kommer att ta över förvaltningen av en stor del av de resultat och goda exempel som kommit från projektet. Materialet kommer att omarbetas och föras över från deras hemsida till vår.

Presentationsmaterial om Mälaren och miljön

Vi planerar att ta fram presentationer på olika ämnen som medlemmarna kan använda sig av när de vill informera andra. Teman kan vara övergödning, konnektivitet och miljögifter, samt korta presentationer av nya rapporter.

Kunskapsbank med goda exempel

Under 2025 fortsätter vi arbetet med att lägga upp information och länksamling kring goda exempel på åtgärder och hur man arbetar med att förbereda arbete med åtgärder. Kunskapsbanken kommer att uppdateras i samband med att den nya hemsidan lanseras.

Dagvatten

Under 2025 kommer vi att arbeta på temat dagvatten ihop med vårt nätverk av vattenstrateger. Frågorna är väldigt aktuella, särskilt i kommuner med stor exploatering. Det har också en stark koppling till klimatförändringen.

Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter

Vi fortsätter att hålla kontinuerlig kontakt med Havs- och vattenmyndigheten i många olika frågor, samlat för medlemmarna kring Mälaren. Vi kontaktar även andra myndigheter och för medlemmarnas talan i de frågor där behovet uppstår.

Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans

Riskanalys av Mälaren

I den riskanalys för Mälaren, som Mälarens vattenvårdsförbunds medlemmar och andra intressenter och experter deltog i, kom två områden fram som de mest prioriterade för arbete med åtgärder för att minska riskerna för Mälarens del:

- PFAS-föroreningen
- Klimatförändringen och dess påverkan på Mälaren

Under 2025 kommer vi att arbeta vidare med PFAS-nätverket och i olika samverkansprojekt med PFAS-fokus. På temat klimatförändringar kommer vi att arrangera en klimatkonferens under hösten 2025 med fokus på samverkan om åtgärder runt Mälaren.

Kommunicera Mälarens värde och nytta

Förbundet kommer att arbeta med att lyfta värdet av Mälaren till medlemmar och allmänhet. Vi vill ha en baslinje för att kunna mäta om vi genom vårt arbete uppnår ökad förståelse och kunskap kring Mälarens värde och nytta. Vi kommer att utreda möjligheter att genomföra en enkät om vilken kunskap människor har om Mälaren.

Under 2024 sökte vi finansiering för ett kommunikationsprojekt för att se hur resultat från miljöövervakningen kan användas för att öka kunskapen hos allmänheten. Beviljas ansökan kommer projektet att starta under 2025.

Vi planerar även att starta ett nätverk för miljöchefer i företag kring Mälaren 2025 för att öka kunskaperna hos företag om Mälaren och dess värde och hur det gynnar oss alla att samarbeta kring vattenvård.

En stund vid vattnet i Stockholm. Foto: Andreas Lundberg/Mostphotos

Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren

Vattenvårdsförbundet ska verka för att sprida resultat både från den egna men även andras genomförda miljöövervakning samt resultat från genomförda åtgärder. Vi ska även sprida information om Mälarens nytta och värde.

Redovisa miljöövervakning till nytta för medlemmarnas verksamhet

2024 ÅRS MILJÖÖVERVAKNING

MVVF kommer tillsammans med SLU att redovisa resultaten från den miljöövervakning som genomförts i Mälaren under 2024. Detta kommer att ske vid årsstämman, vid Mälarseminariet samt även i form av en rapport och information via förbundets hemsida.

RESULTAT FRÅN 2025 ÅRS INVENTERING AV GLACIALA RELIKTER

Rapporten beräknas bli klar i december 2025, och läggs då ut på hemsidan.

CYANOALERT, ALGÖVERVAKNING INKLUSIVE APP

Inom projektet CyanoAlert kan data från fjärranalys med information om algbloomning i Mälaren hämtas hem dagligen från satellit, via app för både android och iPhone.

RESULTATPRESENTATION TILL MEDLEMMARNA

Under 2025 kommer vi att fortsätta att arbeta med att hitta en bättre modell för att förmedla resultaten av mätningarna till kommunerna och övriga medlemmar som behöver känna till dem, både när det gäller sätt att komma ut och presentera resultaten hos medlemmarna, och den data som finns att hämta på webben.

ANSÖKAN FORMAS KOMMUNIKATION

I oktober 2024 sökte MVVF medel i Formas kommunikationsutlysning. Ansökan utarbetades i samverkan med Vänerns, Vätterns och Hjälmarens vattenvårdsförbund. Projektet heter *Från data till dialog - kommunikation kring vattenkvalitet i våra stora sjöar* och målet är att utveckla kommunikationsmetoder och verktyg för att tillgängliggöra data och vetenskaplig forskning om våra stora sjöar för nya målgrupper. Kommunikationen syftar till att öka kunskapen och förstärka engagemanget hos allmänheten. MVVF har sökt 2 345 000 SEK och huvuddelen av pengarna ska

gå till att anställa en projektledare i två år. Projektet beviljades finansiering i mars 2025.

Hemsidan

MVVF gör resultat från miljöövervakning tillgängliga via förbundets hemsida. MVVF kommer dessutom att löpande lägga ut nyheter och information om vattenarbetet i Mälardalen på hemsidan. Vi samarbetar även med SLU kring deras webbsida "Fokus på Mälaren" med information om Mälärövervakningen och pågående verksamhet inom SLU som rör Mälaren. "Fokus på Mälaren" finns nu även på engelska och är sökbar internationellt. Vi har även undersidor för de vattenorganisationer, med tillrinnande vattendrag till Mälaren, som önskar få en hemsida hos oss. I vårt kalendarium lyfter vi även fram intressanta aktiviteter hos våra medlemmar.

Under 2024 påbörjades en omarbetning av hemsidan för att spegla den nya organisationen och verksamheten enligt visionen 2022-2027. Den nya sidan har lanserats i början av 2025 och därefter fortsätter arbetet med att utveckla den nya hemsidan.

Skärmbild från sidan Kunskapsbank på den nya hemsidan.

Sociala medier; Facebook och LinkedIn

Under 2025 kommer vi fortsatt att lägga upp information om våra egna aktiviteter samt dela nyheter och aktiviteter från våra medlemmar och omvärlden, som rör vatten.

Nyhetsbrev

Målet är att skicka minst 2 nyhetsbrev under 2025.

Pressmeddelanden

Vi kommer att aktivt arbeta med att skicka ut pressmeddelanden när nyheter, resultat och information behöver spridas.

Rapportserie och tillgängliggörande av gamla rapporter

Under 2022 påbörjades arbetet med att digitalisera äldre rapporter. Vi har startat upp en egen rapportserie för rapporter från Mälarens vattenvårdsförbund. Under 2025 kommer vi att fortsätta arbetet med att katalogisera tidigare rapporter och retroaktivt numrera dem i serien, i samband med flytten till våra nya kontorslokaler och uppackningen av vårt nu just nu nedpackade arkiv.

Kalendarium 2025

Januari	-
Februari	Arbetsgruppsmöte Styrelsemöte Mälarinarium
Mars	Kommunalt vattenarbete: Nätverksdag för politiker och tjänstepersoner
April	Styrelsemöte
Maj	Årsstämma Mälarinarium
Augusti	Utbildning för nya tjänstepersoner
September	Styrelsemöte Mälarinarium Fältbesök för alla medlemmar
Oktober	Klimatkonferens med fokus på åtgärder
November	Mälarseminariet Styrelsemöte
December	-

Budget 2025

Intäkter 2025

HaV, bidrag till nationell miljöövervakning	810 000
Medlemsavgifter*	3 261 000
Bidrag LOVA/HAV åtgärdssamordning	676 800
Återföring förutbetalad bidrag LOVA/HAV åtgärdssamordning	250 085
Formas kommunikation - Från data till dialog	666 667
Summa intäkter/bidrag totalt	5 664 552

Kostnader 2025

Miljöövervakning	
Basprogrammet*	1 193 000
Fiskövervakning	70 000
Makrofyter	150 000
Glacialreliktsinventering	59 000
Fjärranalys alger (CyanoAlert)	46 250
Sensorövervakning Sagån	35 000
Miljöövervakning, personalkostnad	138 000
Summa miljöövervakning	1 691 250
LOVA-projekt, åtgärdssamordning Sagån/Mälaren	
Åtgärdssamordning Sagån (Mälaren), LOVA, konsultkostnader	670 000
Åtgärdssamordning Sagån (Mälaren), LOVA, personalkostnad 100%	455 000
Åtgärdssamordning Sagån (Mälaren) LOVA, resekostnader	35 000
Summa Sagån/Mälaren åtgärdssamordning	1 160 000
Specialistkunskap, samordning nätverk och projektutveckling	
Personalkostnader samordning och projektutveckling	500 000
Konsultkostnader, projektutveckling	200 000
Summa specialistkunskap, samordning nätverk och projektutveckling	700 000
Åtgärdssamordning Mälardalen	
Åtgärdssamordning Mälardalen, konsultkostnader	50 000
Åtgärdssamordning Mälardalen, personalkostnad	525 000
Åtgärdssamordning Mälardalen, resekostnad	25 000
Summa åtgärdssamordning Mälardalen	600 000
Projekt Formas "Från data till dialog"	
Personalkostnader	530 000
Övriga kostnader inkl resor	166 900
Summa Formasprojekt "Från data till dialog"	696 900
Information	
Information, konsultkostnader (skulle kunna vara personalkostnad 15%)	100 000
Information, personalkostnad	315 000
Summa information	415 000
Administration och ledning	
Förbundsmöten	100 000
Administration, ekonomi o ledning	280 000
Diverse, oförutsett	21 402
Summa administration och ledning	401 402
Summa kostnader totalt	5 664 552